کەرکوك بەرەو دووڕیانێکی چارەنوسساز

حوسێن ئیسماعیل خان دەلۆ
husin966@yahoo.com

سەبارەت بە چارەسەرکردنی دۆز و پرسی کەرکوك وناوچە دابڕاوەکانی هەرێمی کوردستان گشت پرنسیپ و فاکتەرە مێژووی و فەرهەنگی و جوگرافیەکان لەمەڕ کوردستانی بوونی ئەو ناوچانە فەرامۆش کراون و پەراوێز خراون ، بەو پێوەدانگەی کە سەرکردایەتی سیاسی کورد هەموو چارەسەرکردنێکی بە دەستوری هەمیشەی ئێراق سپاردووە کە ئەویش بە شێوەیەکی یاسایی بریتیە لە جێبەجێ کردنی مادەی 140 لە دەستوردا و هاوکات لە ڕێگای ریفراندۆم و راپرسی خەڵکی ئەو ناوچانەوە کە بڕیارە تاکو کۆتایی ساڵی 2007 ئەنجام بدرێت ، کەواتە کورد تەنها خیارێك بە دەستیەوە بێت و ئێستا پێگیری لەسەر دەکات بۆ گەڕانەوەی ئەو ناوچانە بۆئامێز و باوشی ئیدارە و نەخشەی هەرێمی کوردستان مەسەلەی دەستور و ریفراندۆمە .

ئاخۆ چ گرانتێك هەیە بۆ بردنەوەمان لەو کایە و گەمە چارەنوسسازەدا ؟ یان بە ڕاشکاوانەتر بڵێم بۆ بردنەوەی ئەو مادەیە لە شێوەی راپرسیدا چیمان کردووە کە زامن و مسۆگەر کردنی سەرکەوتنمان بۆ بکات و زۆرینەی دەنگەکان بەدەست بهێنین ، خۆ جارێك شارەکانی کفری و چەمچەماڵ و خورماتو و کەلار و هەموو شارۆچکەکانی تر کە کاتی خۆی یەکەیەکی ئیداری پارێزگای کەرکوك بوون و سیاسەتی تەعریب نەخشەی ئیدار ی و کارگێڕیانی گۆڕابوو تاکو ئێستا هەر وەکو پێش روخانی سەدام وەهایە و نەگەڕاونەتەوە سەر ئیدارەی کەرکوك .

سەرکردایەتی سیاسی کورد بەرژدیەوە مکوریی و سوربوونی خۆی لەسەر جێبەجێ کردنی ئەو مادە دەستوریە نیشان دەدات بەجدیەوە تێدەکۆشێ بۆ ئەوەی جارێکی تر مەسەلەی کەرکوك و ناوچە دابڕاوەکان پشت گوێ نەخرێت و کێسەکەی هەڵنەگێرێ بۆ کاتێکی تر و لە چاوەڕوانیدا بمێنێتەوە و دەستی دەستی پێنەکرێت ، ئەگەر ئەم پاشاگەردانیە و ئەو بارودۆخە شلۆق و شپرێوە لە ئێراقدا نەبوایە ، ئەگەر ئەو پێگیری و داکۆکی کردنەی کورد نەبوایە ، ئەوا هەرگیز دەسەڵاتداران و بڕیار بەدەستانی ئێستا لە حکومەتی ئێراقدا بڕیاری جێبەجێ کردنی شتێکی لە جۆرەیان واژۆ نەدەکرد، بەڵام بەو پەڕی ناچاریەوە (الحكم لله) سەری رەزامەندیان دەلەقێنن بۆ ئەوەی هەندێك لەو بڕگەی مادەیە جێبەجێ بکرێت ، بەڵام بە دڵ ئیش بۆ ئەوە دەکەن کورد لە دەرئەنجامی کۆتایدا سەرکەوتن بەدەست نەهێنێت و نەیباتەوە ، لەو خاڵانەی کە ئێستا لەواری جێبەجێکردندان زۆر بە راشکاوی و ئاشکرا پشتگیری مانەوەی عەرەبە هاوردەکان دەکات لە کەرکوکدا و سەر پشکی کردوون بۆ مانەوە یان گەڕانەوە و هاوکات هیچ پشتگیریەکی ئەوتۆی تێدا نییە بۆ گەڕانەوەی ئاوارە کوردە کەرکوکیەکان ، تەنانەت ئەوانەی گەڕاونەتەوە توشی نیگەرانی و دڵ ساردیەك بوونە لەوە دەترسن هیچ قەرەبوو کردنەوەیەك نەیانگرێتەوە ، بۆیە هەقە حکومەتی هەرێمی کوردستان هاوکاری کۆمەك بەو کوردانە بکات کە ئێستا لە کەرکوکن و بەرگەی هەموو بارودۆخێکی ناهمواریان گرتووە و سەرباری ئەوەی کە لەو گەڕەکانە نیشتەجێبوونە خۆیان دروستیان کردووە و هیچ خزمەتگوزاریەکی تێدا نییە ئەگەر هەشبێت بە شێوەی پێویست نییە.

پارتە کوردستانیەکان تاکو ئێستا لە کەرکوکدا حزبایەتیەکی تۆخ تۆخ دەکەن کە هەریەکەیان لێژنەیەکی باڵای ئاوارەکانیان دروست کردووە و سەریان لەخەڵکی ئاوارە گەڕاوەکان شێواندووە ، پەرلەمان و حکومەتی هەرێمی کوردستان لەم رۆژانەدا یادی ساڵڕۆژی یەکگرتنەوەی دوو ئیدارەکەی (سلێمانی و هەولێر)یان کردەووە بەڵام تاکو ئێستا دوو بەڕێوەبەرایەتی پەرەوردەی کەرکوك کە هەردووکیان سەر بە حکومەتی هەرێمی کوردستانن لە ناو شاری کەرکوکدا هەیە و کەسیان خەتی ئەوی تر ناخوێننەوە ، لە کەرکوکدا دوو بەڕێوەبەرایەتی ئاسایش هەن سەر بە حکومەتی هەرێمی کوردستانن بەڵام هیچ هاوئاهەنگی و پەیوەندی و هاوکاریەك لە نێوانیاندا نییە و بۆیە ناتوانن بەتەواوی زاڵ بن بە سەر ئاسایشی شاری کەرکوکدا ، چەندین دامەزارو ودەزگای تر هەن دووانە و جمکن هەریەکەیان بۆ پارتەکەی خۆی تێدەکۆشی و تەنها ئیش بۆ لایەنگیر و هەوادارانی حزبەکەیان دەکەن و کەمتر کوردایەتی دەکەن کە کاردانەوەی لەسەر دەرونی خەڵکی ئەو شارە بەش مەینەتە هەیە و کوردایەتی لە پێش چاویان دەخات .

هەقە میکانیزمێك هەبێت بۆ روو بەروو بوونەوە لەگەڵ پێشهات و پەرەسەندنەکانی ئەو دۆخەە سیاسیە و گورج و خێرا کردنی هەنگاوە پراکتیکیەکان بۆ ئەوی هەموو شت لە پێناو گەڕانەوەی ئەو ناوچە دابڕاوانە بێت ، هەر لە ئێستاوە کار بۆ زامن کردنی بردنەوەی راپرسیەکە بکرێت و کات بەفیڕۆ نەدرێت چونکە خوا نەخواستە ئەگەر ئەم گوریس و حەبلە بۆ راکێشانەوەی کەرکوك بۆ سەر ئیدارەی کوردستان پچڕا ئەوا خوا خۆی دەزانێ کەی سەرە گوریسێکی ترمان دەست دەکەوێت ؟ دەبێت چەندی تر قوربانی لەو پێناوەدا پێشکەش بکەین .